

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 września 2018 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu IV Wydział Karny–Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Hanna Bartkowiak

Protokolant: p.o. staż. Katarzyna Pękala

przy udziale Katarzyny Guźniczak Prokuratora Prokuratury Rejonowej Poznań Stare Miasto w Poznaniu

po rozpoznaniu w dniu 4 września 2018 r.

sprawy **A. S. (1)**

oskarżonego z art. 270 § 1 kk

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu

z dnia 17 października 2017 r., sygn. akt VIII K 398/17

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu Poznań – Stare Miasto w Poznaniu do ponownego rozpoznania.

Hanna Bartkowiak

UZASADNIENIE

A. S. (1) został oskarżony o to, że:

I. w bliżej nieustalonym miejscu i czasie jednak nie później niż do 17 stycznia 2016 r. podrobił podpisy na dwóch egzemplarzach dokumentu w postaci pisma adresowanego do Urzędu Miasta Poznania Wydział Urbanistyki i Architektury nr sprawy UA-I-Uo2.6730.638.2013 z dnia 17 stycznia 2016 r. poprzez nakreślenie na tym dokumencie podpisu I. S., R. S., M. S., tj. przestępstwo z art. 270 § 1 kk,

II. w bliżej nieustalonym miejscu i czasie jednak nie później niż do 18 lutego 2016 r. podrobił podpisy na dokumencie w postaci upoważnienia dla A. S. (1) jako przedstawiciela i pełnomocnika złożony do sprawy w Urzędzie Miasta Poznania Wydział Urbanistyki i Architektury o numerze UA-I-Uo2.6730.938.2013 z dnia 18 lutego 2016 r. poprzez nakreślenie na tym dokumencie podpisu I. S., tj. przestępstwo z art. 270 § 1 kk.

Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu, wyrokiem z dnia 17 października 2017 r. wydanym w postępowaniu o sygn. akt VIII K 398/17, uznał oskarżonego **A. S. (1)** za winnego popełnienia czynu zarzucanego w pkt I aktu oskarżenia, tj. przestępstwa z art. 270 § 1 kk i za to na podstawie wymienionego przepisu wymierzył mu karę 100 stawek dziennych grzywny po 10 zł stawka.

Uznał też oskarżonego **A. S. (1)** za winnego popełnienia czynu zarzucanego w pkt II aktu oskarżenia, tj. przestępstwa z art. 270 § 1 kk i za to na podstawie tego przepisu wymierzył mu karę 100 stawek dziennych grzywny po 10 zł stawka.

Na podstawie art. 85 § 1 kk, art. 85a kk, art. 86 § 2 kk Sąd połączył kary jednostkowe grzywny i wymierzył oskarżonemu karę łączną 150 stawek dziennych grzywny po 10 zł stawka.

Ponadto Sąd orzekł przepadek na rzecz Skarbu Państwa dokumentów w postaci pism i upoważnień poprzez ich pozostawienie w aktach sprawy. A w ostatnim punkcie wyroku obciążył oskarżonego kosztami procesu, określając je też kwotowo (k. 259-260).

Powyższy wyrok został zaskarżony w całości przez obrońcę oskarżonego. Skarżący podniósł zarzuty obrazy przepisów postępowania oraz błędu w ustaleniach faktycznych, które mogły mieć wpływ na treść wydanego rozstrzygnięcia.

Wskazując w ten sposób apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od zarzuconego mu czynu oraz zasądzenie na rzecz oskarżonego zwrotu kosztów obrony według norm przepisanych albo ewentualnie uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania (k. 294-298).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zasadnym okazał się podniesiony przez skarżącego zarzut obrazy przepisów postępowania karnego, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia. Ponieważ obraza ta dotyczyła przepisów normujących prawo do obrony – fundamentalne prawo oskarżonego – celowym było uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, bez odnoszenia się przy tym do zarzutów apelacyjnych innych kategorii.

Sąd Okręgowy dokonując kontroli instancyjnej w przedstawionej mu sprawie, w pierwszej kolejności zajął się zgłoszonym zarzutem obrazy przepisów prawa procesowego, gdyż dochowanie reguł obowiązujących w postępowaniu karnym, jest podstawowym warunkiem dokonania trafnych ustaleń faktycznych.

Przystępując do uzasadnienia przedstawionego na wstępie stwierdzenia, należy podkreślić, że jedną z podstawowych gwarancji procesowych oskarżonego w postępowaniu karnym jest określone art. 42 ust. 2 Konstytucji RP prawo do obrony. Owo prawo można ujmować w znaczeniu materialnym, jako prawo przeciwstawienia się tezie oskarżenia oraz w sensie formalnym, jako prawo do korzystania z pomocy obrońcy. Warunkiem realizacji prawa oskarżonego do obrony w znaczeniu materialnym jest m.in. przysługujące mu uprawnienie do udziału w rozprawie, warunkiem zaś realizacji jego prawa do obrony w znaczeniu formalnym jest możliwość posiadania przez niego obrońcy (łącznie nie więcej niż trzech obrońców - art. 77 kpk). Realizacji tych uprawnień służy m.in. prawidłowe zawiadomienie obrońcy oskarżonego o miejscu i czasie przeprowadzenia czynności procesowej, w tym przede wszystkim o terminie rozprawy (arg. ex art. 117 § 1 kpk). Zatem obrońca oskarżonego ustanowiony w sprawie ma prawo do działania w całym postępowaniu, nie wyłączając czynności po uprawomocnieniu się orzeczenia, jeżeli pełnomocnictwo nie zawiera ograniczeń (arg. ex art. 84 § 1 kpk).

W przedmiotowej sprawie oskarżony A. S. (1), jeszcze na etapie postępowania przygotowawczego, w dniu 25 maja 2016 r. ustanowił swym obrońcą adw. B. K.. Tego samego dnia pełnomocnictwo zostało złożone do akt (k. 27). Okoliczność ta nie została jednak uwzględniona przez Sąd Rejonowy. Obrońca ten, w osobie adw. B. K. nie był bowiem zawiadamiany przez Sąd I instancji o podejmowanych czynnościach procesowych, a w tym o wyznaczanych w sprawie terminach rozprawy głównej. Zauważenia wymaga także, że także w trakcie postępowania przygotowawczego obrońca podsądnego nie był zawiadamiany o terminach czynności procesowych, a jedyne czynności, przy których obecny był w postępowaniu przygotowawczym obrońca to przesłuchanie A. S. w charakterze świadka i pobranie od niego materiału porównawczego (obie czynności miały miejsce w dniu 25 maja 2016 r.). Organ prowadzący postępowanie przygotowawcze pominął fakt ustanowienia przez oskarżonego obrońcy, co potwierdza treść aktu oskarżenia, w którym adw. B. K. nie figuruje jako obrońca A. S. (1).

W zaistniałym stanie rzeczy nie budzi wątpliwości, że adw. B. K. był uprawniony do brania udziału w czynnościach procesowych w sprawie karnej prowadzonej przeciwko jego mandantowi oskarżonemu A. S. (1), a zaniechanie powiadomienia go o kolejnych terminach rozprawy, stanowiło obrazę art. 117 § 1 kpk. Pomimo to zaś Sąd Rejonowy

przeprowadził rozprawę główną w wyznaczonych terminach pomimo nieobecności obrońcy i wydał wyrok. To stanowiło kolejne uchybienie polegające na naruszeniu art. 117 § 2 kpk. Przeprowadzenie bowiem rozprawy w takiej sytuacji jest niedopuszczalne, na co wielokrotnie wskazywał w swoich orzeczeniach Sąd Najwyższy (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 29 marca 1979 r., V KRN 49/79, OSNKW 1979/6/74; z dnia 24 czerwca 2005 r., III KK 102/05, LEX nr 152483; z dnia 15 lutego 2007 r., V KK 27/07, LEX nr 467560; z dnia 14 grudnia 2016r., III KK 458/16, Legalis nr 1538048).

Analiza okoliczności sprawy wskazuje jednoznacznie, że A. S. (1) miał ustanowionego jednego obrońcę z wyboru, któremu udzielił pełnomocnictwa już na etapie postępowania przygotowawczego. W takiej sytuacji nie ulega żadnej wątpliwości, że zgodnie z dyspozycją przepisu art. 117 § 1 kpk Sąd pierwszej instancji winien zawiadomiać go o terminach rozprawy głównej, gdyż obrońca podsądnego miał prawo wziąć w niej udział. Zaniechanie takiego zawiadomienia o terminach rozprawy głównej, a więc o planowanym przeprowadzeniu czynności procesowych, do udziału w których był on uprawniony, stanowiło oczywistą obrazę przepisu art. 117 § 1 kpk, przewidującego taki obowiązek. Przeprowadzenie zaś rozprawy głównej pod nieobecność obrońcy oskarżonego w sytuacji, gdy nie został on zawiadomiony o jej terminie było niedopuszczalne (art. 117 § 2 kpk). Naruszenie wskazanych wyżej przepisów pozbawiło oskarżonego A. S. możliwości skorzystania w toku rozprawy głównej z pomocy wcześniej ustanowionego obrońcy.

Oczywiście, zaznaczyć trzeba, że było dla Sądu Okręgowego zastanawiające, iż w toku postępowania przed Sądem I instancji oskarżony nie wskazał na potrzebę zawiadomienia obrońcy – adw. B. K., który także przez ten czas nie wykazywał zainteresowania biegiem niniejszej sprawy. Rzecz jednak w tym, że wszelkie spekulacje w tej mierze miałyby charakter dowolny, a przez to nie mogłyby wpłynąć na inną ocenę stwierdzonych wyżej uchybień (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 12 listopada 2009 r., II AKa 310/09, LEX nr 553882).

Podsumowując, Sąd Okręgowy stwierdził, że w sytuacji, gdzie oskarżony miał ustanowionego obrońcę z wyboru, prowadzenie rozprawy głównej przez Sąd I instancji pod nieobecność adwokata, który nie został zawiadomiony o terminie rozprawy, doszło do rażącego naruszenia przepisów art. 117 § 1 i 2 kpk oraz art. 77 kpk. To z kolei, zdaniem Sądu II instancji, ograniczyło prawo podsądnego do obrony przez uniemożliwienie mu korzystania z pomocy obrońcy, co stanowiło rażące naruszenie art. 6 kpk. Uchybienia te mogły zaś mieć natomiast istotny wpływ na treść zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Koniecznym zatem stało się uchylenie wyroku i przekazanie sprawy oskarżonego A. S. (1) do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu Poznań – Stare Miasto w Poznaniu. Stwierdzić przy tym należy, że Sąd odwoławczy ograniczył się do rozpoznania wyżej opisanych uchybień, gdyż było to wystarczające do wydania orzeczenia, a odniesienie się do pozostałych zarzutów byłoby w tej sytuacji przedwczesne (art. 436 kpk).

Kierując sprawę do ponownego rozpoznania Sąd II instancji zaleca Sądowi Rejonowemu zawiadomić o terminie rozprawy wszystkich uprawnionych do wzięcia udziału w tych czynnościach, w tym obrońcę, o ile udzielone mu upoważnienie do obrony będzie w dalszym ciągu aktualne. Z uwagi na przyczynę uchylenia, Sąd I instancji zobligowany będzie do przeprowadzenia postępowania w pełnym zakresie.

Hanna Bartkowiak